

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 721

van **KRISTOF SLAGMULDER**

datum: 18 juli 2022

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Duaal leren in het secundair onderwijs - Aanbod in Oost-Vlaamse scholen

De Vlaamse Regering is een sterk engagement aangegaan inzake het instellen en promoten van opleidingen in het stelsel van duaal leren. Onder de vorige minister van Onderwijs Hilde Crevits werd de aanzet gegeven voor duaal leren in Vlaanderen. De ambitie was om hiermee een kwaliteitsvolle leerweg uit te bouwen waar jongeren met volle overtuiging en goesting voor kiezen. Van schooljaar 2016-2017 tot en met schooljaar 2018-2019 werd er gewerkt met proefprojecten. Ongeveer 200 scholen en centra experimenteerden hierin met het concept van duaal leren. Sedert 1 september 2019 is het in principe mogelijk om duaal leren te volgen bij elke onderwijsverstrekker, voor een selectie van opleidingen in zowel het beroepssecundair onderwijs (bso), het technisch secundair Onderwijs (tso), het buitengewoon secundair onderwijs (buso) als via de Syntra's.

Dit beleid wordt deze legislatuur voortgezet. In de beleidsnota Onderwijs van de huidige minister van Onderwijs werd het volgende voornemen ingeschreven bij doelstelling 1.8 'De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken': "Ik zet, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, verder in op het duaal leren als volwaardige leerweg. Ik stimuleer daarbij zowel het onderwijsveld als de bedrijven om elkaar hierin maximaal tegemoet te komen en dit vanuit een wederzijds belang. Ik breid het duale aanbod in het secundair onderwijs versneld uit naar meer richtingen met een dubbele finaliteit (doorstroom/arbeidsmarkt) en doorstroomfinaliteit TSO." Ondertussen werd het stelsel van duaal leren ook decretaal ingevoerd in het volwassenenonderwijs en zijn er ook voorbereidingen aan de gang om dit verder uit te breiden naar het hoger onderwijs.

Doch uit cijfers die in februari 2022 in de media werden belicht, blijkt dat duaal leren in het secundair onderwijs momenteel nog niet zo populair is bij leerlingen (en hun ouders). Natuurlijk, om voldoende leerlingen te kunnen aantrekken voor duaal leren moet er ook een voldoende en gedifferentieerd aanbod zijn in onze scholen dat inspeelt op zowel de (economische) noden van werknemers als op de interesses en capaciteiten van onze leerlingen. Toenmalig SERV-voorzitter Ann Vermorgen stelde vorig jaar stellig dat door in een sterk aanbod te voorzien en af te stemmen op de regionale economie we nog meer leerlingen kunnen aantrekken voor duaal leren (SERV: Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen).

Desalniettemin is het inrichten van duale opleidingen voor veel scholen en werkgevers niet altijd interessant. Een belangrijk pijnpunt is dat sinds 1 september 2021 de effectieve realisatie van een voltijds engagement van 28 uur per week voor een leerling de norm is. Elke onderwijsinstelling heeft dus de opdracht om voor alle leerlingen te streven naar een maximaal voltijdse invulling. Maar daar zijn in de praktijk natuurlijk extra handen voor

nodig. In deze onderwijssegmenten zitten soms ook leerlingen met een lage SES-achtergrond of met een moeilijker thuissituatie (SES: sociaal-economische status). Om hen optimaal te begeleiden, zijn tijd én individuele omkadering cruciaal, maar die is er in duaal leren vaak niet in tegenstelling tot in het uitdovende stelsel van Leren en Werken. Soms is er ook een probleem van continuïteit in het aanbod. Zo kunnen bepaalde duale opleidingen enkel in de derde graad worden geprogrammeerd, waardoor leerlingen in de tweede graad in afwachting een andere (duale) opleiding moeten volgen die hen veel minder interesseert of minder bij hen past.

Het aanbod inzake opleidingen in duaal leren lijkt dan ook nog eens erg dispersief verspreid te zijn over Vlaanderen. In de ene regio of provincie is er dan ook opvallend meer aanbod dan in andere. In de zomer van 2019 berichtten Het Belang van Limburg en Voka Limburg nog over het feit dat in Limburg er de helft minder opleidingen duaal leren zijn dan in de meeste andere provincies. In de door hen verspreide cijfers bleek dat de provincie West-Vlaanderen de beste leerling van de klas was met 239 opleidingen duaal leren, terwijl Limburg er toen slechts 110 had. Oost-Vlaanderen zat toen met 184 opleidingen in de middenmoot.

1. Graag had ik een overzicht gekregen per schooljaar van het aantal geprogrammeerde duale opleidingen in het secundair onderwijs in de provincie Oost-Vlaanderen, dit vanaf het schooljaar 2016-2017 tot en met het recentste schooljaar waarvoor er cijfers beschikbaar zijn.
2. Hoe verhouden deze aantallen zich tot deze van de vier andere Vlaamse provincies en het Nederlandstalig onderwijs in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest?
3. Kan de minister ook een verdere opdeling geven inzake het jaarlijks aantal geprogrammeerde duale opleidingen in Oost-Vlaanderen naargelang de desbetreffende graad en naargelang de desbetreffende onderwijsvorm, namelijk beroepssecundair onderwijs, technisch secundair onderwijs, buitengewoon secundair onderwijs en Syntra?
4. Welke sectoren kennen hierbij het grootste aanbod in deze provincie? Met andere woorden, voor welke sectoren zijn er in Oost-Vlaanderen het meeste duale opleidingen?
5. Voor welke sectoren is er momenteel in het aanbod nog een relatief groot tekort in het aandeel duale opleidingen in Oost-Vlaanderen ten opzichte van de vraag van de werkgevers/het bedrijfsleven in de provincie?
6. Spelen er, naast de in de inleiding besproken algemene hinderpalen voor scholen om opleidingen duaal leren in te richten, hier ook meer contextgebonden hinderpalen voor de provincie Oost-Vlaanderen? Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan de grotere regionale verschillen inzake de aanwezigheid van bedrijven en dus werkgelegenheid binnen deze provincie ... Hoe schat de minister dit in? Welke signalen ontvangt hij ter zake?
7. Worden er voor het schooljaar 2022-2023 nieuwe opleidingen duaal leren ingericht in Oost-Vlaamse scholen? Zo ja, om hoeveel opleidingen gaat het dan en in welke graden en onderwijsvormen situeren deze zich?
8. Bij de inrichting van opleidingen duaal leren is het zoals vermeld belangrijk voor scholen om de studierichtingen doordacht te selecteren in samenspraak met de sectoren en afhankelijk van het aantal beschikbare werkplekken in de regio. Dat

betekent concreet dat in bepaalde regio's een overaanbod aan dezelfde opleiding wordt tegengegaan, wat de versnippering van mensen en middelen minimaliseert. Scholen kunnen zich dan verder specialiseren ten gunste van de opleidingen. De vraag is echter in hoeverre scholen hiertoe voldoende capaciteiten en knowhow hebben en hoe we hen daarin beter kunnen begeleiden.

- a) Hoe schat de minister deze situatie in binnen de educatieve en sociaaleconomische context van de provincie Oost-Vlaanderen?
 - b) Zijn er hieromtrent al waarschuwendende signalen geweest van controlerende/toezienende instanties zoals de Onderwijsinspectie, de Vlaamse Sociale Inspectie en/of het Partnerschap Duaal Leren voor (bepaalde) Oost-Vlaamse scholen?
9. Welke concrete acties of projecten onderneemt de Vlaamse Regering (samen met andere partners) om de vraag van werkgevers en het aanbod aan duale opleidingen in Oost-Vlaamse scholen beter op elkaar af te stemmen en zo ook een meer kwaliteitsvol en aantrekkelijk aanbod te realiseren?
- a) Welke lokale, regionale dan wel Vlaanderenbrede partners zijn hierbij betrokken?
 - b) Zijn er al evaluaties gebeurd van deze projecten? Zo niet, worden deze gepland en voor wanneer?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Ben Weyts (721), Jo Brouns (814)

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 721 van 18 juli 2022

van **KRISTOF SLAGMULDER**

1-3. Ik verwijs naar de applicatie Dataloep. Op een gebruiksvriendelijke wijze stelt de Vlaamse volksvertegenwoordiger haar antwoorden op maat samen. Per onderwijstype kunnen de opleidingen/studierichtingen per onderwijsvorm en graad worden opgevraagd. Er is verder ook een mogelijkheid om te selecteren op provincie. De provincie kan verwijzen naar de hoofdzetel of de vestigingsplaats van de school of naar de woonplaats van de leerling.

4.

Sector	Aantal goedgekeurde erkenningen voor duale opleidingen voor de sector in Oost-Vlaanderen	Aantal duale opleidingen waarvoor er in de sector in Oost-Vlaanderen goedgekeurde erkenningen zijn
Bouw	684	47
Horeca	318	14
Handel - Zelfstandige kleinhandel	316	23
Groene sectoren	307	15
Haartooi - fitness - schoonheidszorgen	268	6
Social profit	233	19
Elektriciens: installatie / distributie	232	23
Autosector en aanverwante sectoren	230	19
Lokale besturen	183	25
Houtsectoren	179	14
Handel - Voedingshandel	156	16
Overige	153	40
Technologische industrie	119	23
Handel - Detailhandel	111	6
Voedingsindustrie	76	16
Openbare besturen	26	11
Transport, logistiek en grondafhandeling op luchthavens	21	3
Chemie, kunststoffen en life sciences	18	6
Grafische sector en Papier- en kartonbewerkende sector	14	9

Textiel	6	3
Kleding en Confectie	5	2
Binnenvaart	5	2
Textielverzorging	3	2
Verhuis	2	2
Eindtotaal	3.665	119

5. Gent en rand:

Er zijn voor een aantal opleidingen een aantal erkende werkplekken, maar geen inschrijvingen in de regio. Dit geldt bijvoorbeeld voor een aantal opleidingen uit de groensector (groenaanleg en -beheer dual, medewerker groen- en tuinbeheer dual), technologische industrie (lasser-monteerder dual, lassen-constructie dual), bouw-houtsector (interieurbouwer dual, decoratie- en schilderwerken dual), voeding (brood-en banketbakker dual), horeca (medewerker fastfood dual, grootkeukenkok dual), binnenvaart,...

Daarnaast zijn er opleidingen met een relatief groot aantal werkplekken, maar weinig inschrijvingen (bijv. logistiek dual, elektrische installaties dual, elektrotechnicus dual, haarverzorging dual en kapper-stylist dual, slagerij dual, operator CNC-gestuurde houtbewerkingsmachines dual, kinderbegeleider dual en verzorgende-zorgkundige dual),... Hier dient wel opgemerkt te worden dat er uit de bovenvermelde beroepen uit de sector elektriciteit wel meer overeenkomsten zijn dan inschrijvingen in de regio wat betekent dat deze ondernemingen jongeren opleiden die in een andere regio les volgen en dit dus niet wijst op een overaanbod aan werkplekken! Dit is eveneens zo voor kinderbegeleider dual en groenaanleg en -beheer dual. Voor kinderbegeleider dual en verzorgende-zorgkundige dual zijn bovendien twee werkplekcontexten nodig/voorzien die doorgaans niet door eenzelfde erkende vestiging kunnen aangeboden worden. De alternerende leerling roteert dus tussen twee erkende vestigingen.

Voor de haarverzorging dual is het lager aantal inschrijvingen geen probleem, hier is vooral nood aan kwalitatieve uitstroom. Heel veel leerlingen haken af omwille van weekend werk, fysische arbeid ...;

Ook al zijn er weinig of geen leerlingen, dit wil wel niet zeggen dat deze ondernemingen geen leerlingen opleiden, want er zijn voor een aantal van deze opleidingen wel lopende overeenkomsten. Dit gaat dan om leerlingen waarvan de school zich in een andere regio bevindt, maar de werkplek wel in de regio Gent.

Duale opleidingen met inschrijvingen maar zonder werkplekken zijn er niet in de regio.

Meetjesland, Leiestreek en Schelde:

Net zoals in de regio Gent en rand zijn er voor de opleidingen groenaanleg en -beheer dual, haarverzorging dual, kapper-stylist dual, medewerker groen- en tuinbeheer dual, lasser-monteerder dual en lassen-constructie dual, slagerij dual, kok dual, elektrotechnicus dual, elektrische installaties dual, CNC-gestuurde houtbewerkingsmachines, kinderbegeleider dual, verzorgende-zorgkundige dual, tuinaanlegger-groenbeheerder dual en interieurbouwer dual relatief veel erkende werkplekken, maar minder inschrijvingen. Voor de elektriciteits- en kappersberoepen, kinderbegeleider dual, verzorgende-zorgkundige dual en slagerij dual zijn er wel meer overeenkomsten in de regio dan inschrijvingen, dit komt omdat leerlingen uit andere regio's hier wel een werkplek hebben maar school lopen in een andere regio.

Een aantal specifieke opleidingen kennen ook een aantal erkende werkplekken, zoals fitnessbegeleider dual (4), dier en milieu dual (2) en medewerker textielverzorging dual (1), maar geen inschrijvingen of lopende overeenkomsten.

Duale opleidingen met inschrijvingen maar zonder werkplekken zijn er niet. Het beeld in beide regio's is dus vergelijkbaar.

Waas en Dender:

Ook hier zijn we een gelijkaardig beeld wat betreft opleidingen met veel werkplekken tegenover weinig of geen inschrijvingen in de regio (dezelfde opleidingen uit de groensector, elektriciteitssector, social profit, kappers, slagerij en hout als in de overige regio's uit Oost-Vlaanderen). Maar hier valt eveneens een groter aantal werkplekken op tegenover een lager aantal inschrijvingen in de autosector (koetswerk dual, onderhoudsmechanica dual, polyvalent mecaniciens personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen dual), de bouwsector (ruwbouw dual, vloerder en tegelzetter dual, sanitaire en verwarmingsinstallaties dual, dakwerker dual), de voedingssector (brood- en banket dual en medewerker (banket-)bakkerij dual en de horeca (medewerker fastfood dual). Voor een aantal opleidingen zonder inschrijvingen in de regio zijn er dan wel weer overeenkomsten bij ondernemers uit de regio (= werkplek in andere regio dan de school van de leerling). Dit geldt bijvoorbeeld voor elektrische installaties dual, slagerij dual, kapper-stylist dual, medewerker groen- en tuinbeheer dual en tuinaanlegger-groenbeheerder dual.

Voor chemische procestechnieken dual zijn er 20 inschrijvingen en slechts twee werkplekken, maar omwille van de specificiteit van deze werkplekken (veel leerlingen mogelijk op één werkplek) vormt dit in principe geen probleem. Erkende vestigingen situeren zich vooral in de chemiecomplexen in Antwerpen, Gent en de regio Kempen/Limburg. Paardenhouderij dual kent 5 inschrijvingen maar geen werkplekken in de regio, er zijn echter ook geen overeenkomsten in de regio.

Zuid Oost-Vlaanderen:

Ook deze regio kent voor een aantal sectoren en opleidingen een gelijkaardig beeld als de overige drie regio's in Oost-Vlaanderen. Er zijn relatief veel werkplekken tegenover weinig of geen inschrijvingen voor dezelfde opleidingen uit de andere regio's in de elektriciteitssector, de groensector, de kapperssector, de slagerijsector, horeca en social profit. Net als in de regio Waas en Dender springt ook de bouwsector er uit met veel werkplekken en weinig/geen inschrijvingen in bepaalde opleidingen. Dit is ook het geval voor opleidingen in de autosector en de metaalsector.

Voor verzorgende-zorgkundige dual, elektrische installaties dual, haarverzorging dual, kapper-stylist dual en ruwbouw dual zijn er dan wel weer veel overeenkomsten in de regio (= andere regio voor werkplek dan voor school). Slechts één opleiding (keukenmedewerker dual) kent wel inschrijvingen maar geen werkplek.

In de vier deelregio's van Oost-Vlaanderen zijn er telkens een twintigtal opleidingen met werkplekken (soms weliswaar wel maar met één erkende werkplek) zonder inschrijvingen of lopende overeenkomsten.

6. Bij bepaalde sectoren zoals chemie, zeevaart en textiel zijn de activiteiten en de ondernemingen niet Vlaanderenbreed verspreid, maar terug te vinden in specifieke regio's. Gezien er buiten deze regio's geen ondernemingen te vinden zijn, is het aanbieden van verwante duale opleidingen niet zinvol, Maar voor de meeste duale structuuronderdelen zijn er Vlaanderenbreed voldoende ondernemingen en dus potentiële leerwerkplekken.

VDAB maakt deel uit van de overlegfora en rapporteert in verschillende overlegfora over de werkgelegenheid, arbeidscontext, ... in de regio.

7. Op dit moment is het niet mogelijk om een overzicht te geven van de nieuwe opleidingen dual leren die worden ingericht door de scholen voor het schooljaar 2022-2023. De beschikbare gegevens zijn nog niet volledig

8-9. In elke Vlaamse provincie werd er bij de implementatie van het duaal leren voorzien in een overlegforum. Het provinciaal overlegforum heeft als decretale opdracht o.a. de afstemming over het opleidingsaanbod, wat eveneens wordt meegenomen als programmatiecriterium. Dit forum kent een brede samenstelling, waaronder eveneens een vertegenwoordiging van de lokale sociale partners, alsook VDAB, naast de verschillende aanbieders van het duaal leren. De afvaardiging van de arbeidsmarktpartners biedt bijkomende garanties tot een afstemming van het opleidingsaanbod op lokale arbeidsmarktnoden, en kan voorzien in de meest actuele informatie over de lokale arbeidscontext. De wijze waarop de afstemming binnen de overlegfora verloopt, is de autonomie van elk individueel overlegforum, maar er zijn bv. afspraken over het inschakelen van de VDAB die ter voorbereiding van de afstemming van het aanbod in de overlegfora een infosessie geeft met relevante arbeidsmarktinfo vanuit de regio's.

We ontvingen nog geen waarschuwende signalen voor (bepaalde) scholen, of de provinciale werking in het algemeen.

Het Departement Werk en Sociale Economie ondersteunt de werking van de overlegfora, onder andere door het verstrekken van relevante info over de werkplekcomponent van duaal leren.

De administratie organiseerde in het voorjaar van 2021 en 2022 een overlegmoment tussen de overlegfora en de sectoren met een Sectoraal Partnerschap Duaal Leren. In het kader hiervan werden de overlegfora en sectoren schriftelijk bevraagd naar hun bevindingen met betrekking tot het programmatieproces en kregen ze de mogelijkheid verbeterpunten te formuleren.

Een aantal van de verbeterpunten werden reeds mee opgenomen, bijv. afstemming over de timing van het programmatieproces in overleg met de verschillende voorzitters van de overlegfora, het voorzien van een infosessie met relevante arbeidsmarktinfo door de VDAB op verschillende overlegfora in het voorjaar voorafgaand aan de indiening van nieuwe dossiers, het vroeger betrekken van de sectoren en overlegfora bij het formuleren van knelpunten/opportunities. Deze werking wordt nog verder geëvalueerd en er wordt onderzocht waar in het proces nog verbetermogelijkheden zijn.